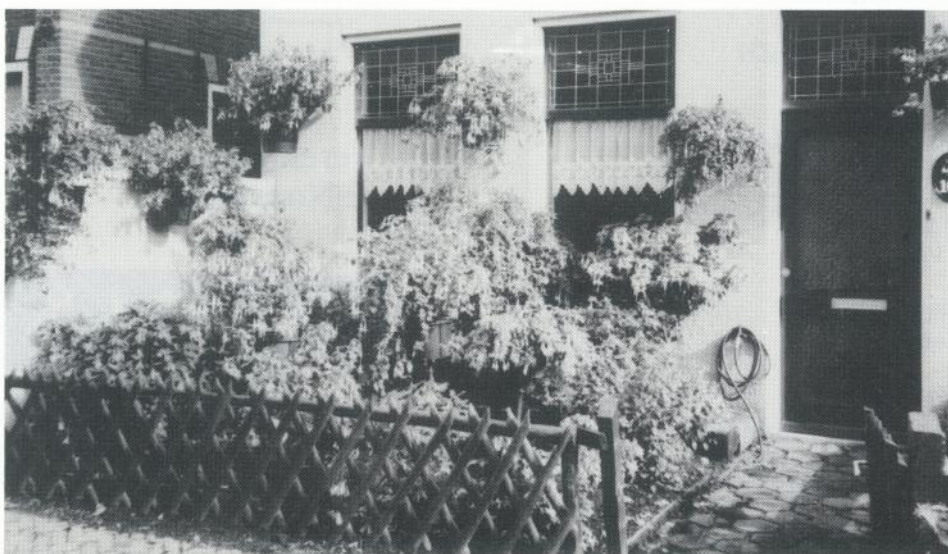

kern- punten... 23

achtste jaargang, nr. 23

juni 1993

Zomer in de Tramsteeg

Inhoudsopgave

IN DIT NUMMER:

Redactioneel	pag.2
Colofon	pag.2
Van de voorzitter: Jaarverslag	pag.3,4
Agenda	pag.4
Verslag Ledenvergadering	pag.5
De tuin van de Lindenhof	pag.6,7
Dorpskern in 't kort	pag.8,9
Klooslezing door Victor Salman	pag.10 t/m 13
Tante Kee 2	pag.14 t/m 16

"Kernpunten" is een uitgave van de Vereniging "De Oude Dorpskern" te Noordwijk Binnen.

SECRETARIAAT:
Voorstraat 51
2201 HM Noordwijk

CONTRIBUTIE:
Postbank: nr. 13 19 964
leden binnen de kern min. f.15
leden buiten kern van Noordwijk: min.f.20

REDACTIEADRES:
Voorstraat 101
2201 HR Noordwijk ZH

REDACTIE:
Madeleine van Dijk-Lely
W. Hekkens
F.W. 't Hooft
Joyce Janssen
Tom Verburg

LOSSE NUMMERS:
Zie redactieadres

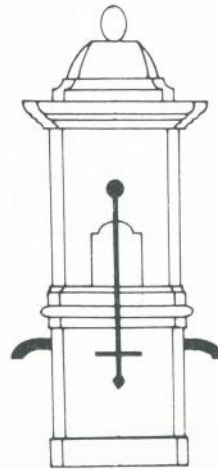
COLOFON:
verenigingslogo: Wil de Mooy
cover: Wim Bom, Oegstgeest
Lay-out: Tom Verburg

BESTUURSSAMENSTELLING:
Voorzitter:A.W. Verburg
ViceVz.:vacature
Secr.: F.W. 't Hooft (a.i.)
Penmr.:Mw.C.M.Alders-Verhoeven
Lid: R.J. van Oosten (Verkeer/R.O.)
Lid: D.J. den Haan (Verkeer/R.O.)
Lid: A. Roolfs (Verkeer/R.O.)
Lid: mevr. B. Filbry (Evenementen)
Lid: mevr. J.F.L. Janssen (P.R.)

DE VERENIGING STELT ZICH TEN DOEL:
"De bevordering en het behoud van de leefbaarheid op zowel historische als sociale grondslag in en rondom de oude dorpskern in Noordwijk Binnen van de gemeente Noordwijk (.....)
Zij tracht dit doel te bereiken door actieve samenwerking van bewoners en ondernemers in dit gebied, in nauw overleg met de overheid, en door alle middelen, die het doel van dienst kunnen zijn".

Overname van artikelen: in vele gevallen mogelijk in overleg met de redactie.

2

Vereniging „De Oude Dorpskern”
te Noordwijk

Redactioneel

De redactie had deze keer een luxe-probleem; de 16 pagina's waren snel gevuld en er bleef nog copy over.

In dit nummer wordt uitgebreid aandacht geschonken aan de afgelopen ledenvergadering, het vervolg op Tante Kee en een zomers stukje over het herstel van de tuin van de Lindenhof. Een verhaal over 'Gildebroeder Michael' en 'Overpeinzingen bij een oude brug' kunt u volgende keer verwachten, evenals een voorstel ter verbetering van de verkeerssituatie in de Douzastraat en de Offemweg.

Daar zult u echter nog tot november op moeten wachten.

Voor nu alvast veel leesplezier!

Redactie

Van de Voorzitter

Jaarverslag verenigingsjaar 1992-1993

Tom Verburg,
voorzitter.

Voor de vereniging was het een rustig jaar, er stonden binnen de gemeente geen grote plannen op stapel.

Bestuur. Het bestuur vergaderde één keer per maand, afgezien van de zomervakantie. Uiteraard -je woont tenslotte in de kern- was er regelmatig informeel overleg op straat, of waar je elkaar maar tegenkwam.

PR plan Joyce Janssen: het bestuur legde contact met Joyce Janssen, die een P.R.-plan het licht deed zien. Zo'n PR-plan zet het reilen en zeilen van de vereniging op een rijtje, en doet suggesties voor nieuwe activiteiten. Zo kon Joyce de werkzaamheden van haar eigen PR-bureau Opra een extra dimensie geven. Het is goed om regelmatig je activiteiten eens tegen het licht te houden.

Samen met de voorzitter liep André Roolfs de Douzastraat en de Offemweg langs, om eens te kijken waar de knelpunten zaten. Daarop tekende André een opzet voor een *plan*, dat na deze vergadering zal worden opgehangen. De bedoeling is om dit plan, na verwerking van de suggesties van de bewoners aan te bieden aan wethouder Willms. Niet omdat wij het zo goed weten, maar om de gemeente eens te prikkelen tot het ontwikkelen (of naar buiten brengen) van een visie op deze straten.

Over een eventuele *muziektent* op het Lindenplein werd een vergadering gehouden, maar aan een muziektent als zodanig lijkt geen perspectief beschoren. Wellicht ooit nog eens een kleintje, gewoon als straatmeubilair....

Ook wat betreft de *Florahof* blijven we actief: na de maand april hopen we dat Jos de Mooij een ontwerp zal maken voor een nieuwe inrichting van de Florahof, uiteraard in overleg met de bewoners.

Voorts verzonden wij een brief aan de *ABN-AMRO bank* over de lelijke gevel en slechte toegankelijkheid van de bank voor rolstoelers, bejaarden, moeders met kinderwagens enz.. Wij menen dat de fusie en de nieuwe huisstijl best eens ten goede aan de gebruikers mag komen.

Beleid. Voorlopig zullen wij ons bezighouden met Douzastraat /Offemweg, en het volgen van het traject van het nieuwe bestemmingsplan in het kader van het nieuwe Beschermd Dorpsgezicht.

Manifestaties De *zomermarkt* ism Tuinclub Noordwijk met als motor Anja vd Lippe werd wederom een groot succes. Het onderwerp van de nieuwe tuinmarkt is: Tuinkunst! De *Evenementencie zomermarkt:* Marijke Ruijs, Brigitte Filbry(bestuur), Derkje Schut, Emmy Hoffmann, Josje Aten, Anja vd Lippe (tuinclub), met Anneke Hekkens als voorzitter. Ere wie ere toekomt! De *Kerstmarkt* werd weer een groot succes, naar mijn mening één van de beste tot nu toe, o.a. dankzij de bredere gangpaden. De commissie heeft aan beide evenementen veel eer behaald. De *Borrels:* telkens weer andere gezichten, we zijn in frekwentie sterk gedaald, maar de borrel wordt wel beter bezocht. De *Nieuwjaarsborrel* met muziek omlijst, mocht zich in grote belangstelling verheugen. De *historische rondwandeling voor de schoolkinderen* zit nog in het vat. We doen dit niet zomaar. Ons doel: liefde voor het historische en/of bijzondere van Noordwijk-Binnen aankweken.

Kernpunten. De redactie werd uitgebreid. Dat wil nog niet zeggen dat alles nu perfect is, maar is voor mij een geweldige ruggesteun. Joyce zal gaan fungeren als hoofdredacteur bijgestaan door de heren 't Hooft en Hekkens. Tekeningen op de omslag zijn van Wim Bom uit Oegstgeest.

Leden. Er komt een ledenactie in de kern, om die mensen, die nog geen weet hebben van het bestaan van onze vereniging, hierop te attenderen. Men

ontvangt een aardige, Noordwijkse attentie. Ook onze leden zullen deze ontvangen.

Ontwikkelingen in de dorpskern. Er waren *goede* ontwikkelingen, zoals het bouwen van nieuwe huizen: de pandjes van Siemerink werden dan wel helaas niet gerestaureerd, maar vervangen door twee fraaie huizen. Evenzo verging het de Beurs. Een prima zaak! De inrichting van de Overtuin kwam in goede harmonie tot stand, en de bank die er staat, zal over enkele weken vervangen worden door een ronde bank om de boom, vervaardigd voor De Oude Dorpskern door fa. Alkemade. Dat aan het einde van het jaar de aanwijzing tot Beschermd Dorpsgezicht rond kwam, was een mooie afronding van 1992.

Onze mooie kern blijft steeds mooier worden, doordat zoveel particulieren en bedrijven hun panden en tuinen blijven opknappen. Ook opgeknapt wordt nog steeds de kerktuin, waar Wim Dieleman onvermoeibaar bezig blijft.

Niet onvermeld mogen blijven de jubilea, zoals van Siemerink, onze genomineerde bloemist, en Joop en Joke van den Anker van het Hof van Holland.

Knelpunten binnen onze kern. Helaas worden er wel winkels gesloten, maar komen er geen voor terug. Zonder dat we grootwinkelbedrijven in de kern willen, vinden we dat juist de aanwezigheid van winkels de straat levendig houdt. Het moet hier geen slaapkern worden... Zo moesten we afscheid nemen van Knijnenburg (de slager met de gezellige babbel) en Wanninkhof (warm brood vanaf half acht). Ook de snelheid en drukte op de Lindenhofstraat/Boekerslootlaan blijft zorgelijk. In het algemeen zou het harde rijden in de kern bestreden moeten worden. Over het beeld van Henriëtte Roland Holst is het laatste woord nog niet gezegd. Ook het vegen van de straten kan beter. Daar zullen wij nogmaals op wijzen.

Externe betrekkingen.

De betrekkingen met de politiek, informeel, zijn goed te noemen. Ook mag gezegd worden dat daar waar op het raadhuis om medewerking wordt gevraagd, die ook verkregen wordt.

Er is contact geweest met de heer Broekmeulen van het VVV, om ideeën uit te wisselen en om te kennen te geven dat wij graag bij de besluitvorming rondom evenementen in Binnen betrokken willen worden. Tenslotte plannen wij gesprekken met de politiek ivm raadsverkiezingen.

Ik hoop U hiermee een beeld te hebben gegeven van de stand van zaken in de dorpskern tot vandaag toe.

Agenda

Bestuursvergadering

Datum: 14 juni 1993

Tijd: 20.00 uur

Plaats: Offemweg 29

Verenigingsborrel

Datum: 15 juni 1993

Tijd: 21.30-23.30 uur

Tuinmarkt/Open Tuindagen

Datum: 19 en 20 juni

Tijd: resp. 10-17 en 13-17 uur

Bestuursvergadering

Datum: 6 september 1993

Tijd: 20.00 uur

Plaats: Voorstraat 101

Open Monumentendag

11 september 1993

Verslag Algemene Ledenvergadering Vereniging "De Oude Dorpskern"

Afwezig wegens ziekte respectievelijk vakantie waren de bestuursleden A. Roolfs en Mw. I. Alders.

Brigitte Filbry

De jaarlijkse Algemene Ledenvergadering van de Vereniging "De Oude Dorpskern" vond dinsdagavond 16 maart 1993 plaats in Hotel Royal in de Voorstraat.

Toen voorzitter Tom Verburg de negende vergadering van de vereniging om 20.10 uur opende kon hij tevreden vaststellen dat het 1-0 voor De Oude Dorpskern was: velen hadden voor Royal gekozen en niet voor de voetbalwedstrijd op de tv.

Er waren geen ingekomen stukken.

Dhr. D. Ruijs gaf namens de kascommissie (Dhr. Ruijs + Dhr. Reekers) een toelichting op de financiële toestand der vereniging. Het financieel beheer zou een steeds beter aanzien krijgen, maar de cijfers gaven een wat vertekend beeld door opname van enige "potjes" in de administratie alsmede door het veranderde tijdstip van contributie-inning. Ook zou er een achterstand bestaan bij het innen van de contributies (f 2.000,—). De vereniging zou overigens financieel kerngezond zijn aldus Dhr. Ruijs die samen met dhr. Reekers herbenoemd werd als kascommissie. Dhr. Scholten werd nog toegevoegd als "reserve-lid". Omdat nog enkele gegevens ontbraken werd besloten dat de penningmeester gedechargeerd zou worden voor het door haar gevoerde bewind zodra alles in orde bevonden is.

Vervolgens besprak Tom Verburg het afgelopen verenigingsjaar (zie verslag Voorzitter pag. 3,4 red.).

Op het relaas van de voorzitter volgden enige vragen m.b.t. te hard rijden en parkeerperikelen in Wilhelminastraat, Heilige Geestweg en Douzastraat. Met de Wethouder zullen deze zaken besproken worden.

Verder riep de Lindenhof vragen op; het hek wordt gerestaureerd en komt terug en het pand zal over ca. 1.5 jaar gereed zijn.

Hierna kwamen de bestuurswisselingen aan de orde.

Het aftredende bestuurslid Folkert Boonstra werd bedankt voor zijn inzet als werkgroepslid van R.O. en als secretaris. Met Bins Bitter en glaasjes (niet bitter bedoeld, maar als zoete herinnering) verliet hij het bestuur om plaats te maken voor Rutger van Oosten, Floor 't Hooft en Joyce Janssen. Voor laatstgenoemde figuurlijk omdat zij er wegens vakantie niet was. Ina Alders en Tom Verburg werden herbenoemd.

De rondvraag leverde geen vragen meer op, zodat de vergadering om 21:04 gesloten kon worden en het woord overging naar de heer Salman (zie verslag op pag. 10-13 red.).

In verband met teveel drukte heeft Brigitte Filbry haar taak als secretaris moeten neerleggen. Het bestuur is haar zeer erkentelijk voor haar toewijding, en is blij dat ze in het bestuur blijft. Gelukkig was de heer F.W. 't Hooft bereid deze taak ad interim van haar over te nemen. Van nu af aan is het adres van de vereniging dus:
Voorstraat 51, 2201 HM Noordwijk

DE TUIN VAN 'DE LINDENHOF' IN ERE HERSTELD...

Anneke Hekkens-
Klaassen

Al sinds 1987 vormt het mooie 16e eeuwse huis 'De Lindenhof' het decor voor de 'Markt onder de Linden'. De meeste Noordwijkers kennen het pand als de buitenkliniek van het Academisch Ziekenhuis Leiden. Daarvoor was het jarenlang notarishuis. Henriëtte Roland Holst-van der Schalk werd er geboren. Het borstbeeld op de markt is nog een eerbetoon aan deze bijzondere bewoonster.

Na een periode van leegstand en verval werd het historische huis gelukkig in 1989 door de Noordwijker, de heer A.H. van der Wiel, aangekocht. De restauratie is in volle gang. Maar... óók die van de aangrenzende tuin...
Want minstens zo belangrijk als het behoud van dit huis, is de 120 m diepe tuin die, in z'n totaliteit, deel blijft uitmaken van dit huis, of liever landgoed!

Huis en tuin komen rond 1650 al op de kaarten voor. In de verkoopacten worden na 1700 steeds tuin, boomgaard en orangerie vermeld. 'Het grote huis 'Onder de Linden' ligt aan 't oude Marctvelt, terwijl tuyn en stallen uitkomen aan de achterzijde aan de Nieuwe Zeestraat'.
Uit rekeningen (1712) van Mevrouw Ida M. Oudshoorn, echtgenote van Ds. Isaac de Riemer, blijkt dat zij de tuinman een jaarwedde betaalde van 357 gulden en 30 stuivers. Voorwaar een goed betaalde baan. Tuin en orangerie droegen wel aan de kosten bij, want ze leverden bloemen, planten en 'groene en droge' bollen op, die 'uit de hand werden verkocht'.

De tuin heeft een grote bloeiperiode gekend. Hieraan kwam een einde toen, vanaf 1696, telkens openbare verkopen de nodige pecunia moesten verschaffen om het huishouden in stand te houden. Honderden bomen, struiken en plantgewassen vielen onder de hamer. Onder de orangerieplanten bevonden zich olijfbomen, oleanders, Amerikaanse laurier, Arbutus (aardbeiboom), Myrtus (mirte), limoenen en sinaasappelbomen.

Nadat de tuin een renaissance en barok periode heeft gekend, lijkt de huidige tuin in de vorige eeuw in engelse landschapsstijl te zijn herschapen. Monumentale bomen vormen hiervan de stille getuigen. Geen spoor van hagen of kamerindeling is er meer te zien.
Hoewel de iepen zijn gesneuveld staan er nog berken, een goudiep, een 90-jarige groene beuk en 150 jaar oude linden. In de zijtuin domineert de kolossale bruin/rode beuk. Hier kleuren in het voorjaar duizenden Chionodoxa's deze schaduwrijke tuin helder blauw.
Aan het hek tegenover het vroegere postkantoor staan 2 platanen; heel bijzonder voor een kustdorp. Ze markeren de vroegere ingang voor de koetsen.

Bij de huidige restauratie van de tuin heeft de nieuwe eigenaar zich vooral laten inspireren door de tuinen van kasteel Twickel in Delden. De landschapsarchitecten bij uitstek Zocher en Petzhold ontwierpen de huidige tuinen en park van deze voormalige havezate.
De tuin van 'De Lindenhof' zal ook zijn ruime, open en parkachtige karakter behouden. Bijna de hele tuin wordt omzoomd door oude muren. Hier en daar maakt de muur een sprong. Achtertuinen van aangrenzende huizen komen naar voren of springen terug. Dat geeft een levendig beeld. Langs de muren liggen brede heesterborders, rozenperken en vaste plantenborders. Op dit moment zijn er al 3.000 heesters geplant, terwijl de eerste rozestruiken al aanslaan.
Langs de 5 m brede borders moeten nog schelpenpaden komen, die een 'echte' wandeling mogelijk zullen maken.
De komende jaren zal er ook naar mooie passende tuinornamenten als vazen en beelden worden gezocht. In een landschapstuin horen die op strategische punten

de blik te vangen.

Op het achterbordes verbindt al een paar mooie vazen een stoere rij buxusboompjes.

Oude tegels uit een klooster in Oosterhout, gecombineerd met oude klinkertjes, geven de bestrating van het achterterras een bijzonder cachet.

Misschien verrijst er ooit weer een orangerie op de oude plek. De fundamenten liggen er nog.

Wie weet wordt ook deze tuin, naar het ontwerp van Jan Schaap en waarvan de uitvoering in handen is van Kees Willems, volgend jaar opengesteld op de Open Tuindagen van Noordwijk. Voorlopig wensen wij de heer van de Wiel veel succes bij de verdere inrichting van het 'Lindenhofpark' in de oude dorpskern van Noordwijk-Binnen.

bronnen:

Uijttenhout, G.B.H., De Geschiedenis van 'De Lindenhof'. Kernpunten nr. 20, Uitg: Vereniging 'De Oude Dorpskern', Noordwijk-Binnen.

Notariële archieven, Rijks Archief.

Met dank aan de Heren A.H. van der Wiel, F.W.: 't Hoofd en H.A. Schelvis.

De tuin voor de verbouwing

dorpskern in 't kort-dorpskern in 't kort-dorpskern in 't

Hulde

Kerngenote Bep van Oosten voert actie voor de vluchtelingen uit ex-Joegoslavië. We nodigen een ieder uit haar hierin te steunen.

Muur

Steeds verder vervalt de muur aan het Lüschen-parkeerterrein. Moeten er ongelukken gebeuren voor er iets aan gedaan wordt?

Bankje Overtuin

Eindelijk is er dan het bankje, vervaardigd door Alkemade's Siem Vink. Inmiddels is het in gebruik genomen. Wenslijstje: een papierbak en de hekjes terug. Waar zijn die eigenlijk gebleven?

Wereldkampioen uit Noordwijk?

Eind juni gaan misschien de vlaggen uit in de Voorstraat. Erik Borgmann zal Nederland gaan vertegenwoordigen tijdens de Wereldkampioenschappen Zweefvliegen in Borlange (Zweden). Wij wensen hem veel succes!

Van Voorstraat naar Voorhout

Derkje, Paul en Dirk Schut verhuisden onlangs naar Voorhout. Ze schreven daar een heel leuk stuk over voor Kernpunten, maar inplaats van op een floppy verdween dat bij Joyce (redactie) per ongeluk van de computer. Helaas moeten we u het stukje onthouden, maar de familie Schut wensen we veel geluk toe in hun nieuwe huis.

Grote Kerk in de schijnwerpers

De oude evenementencommissie hield bij haar opheffing geld over. men vond dat ook Noordwijk Binnen eens in de schijnwerpers moest worden gezet. Uiteindelijk wordt de Grote Kerk bedacht met een 15-tal schijnwerpers, die tot 's-avonds laat zullen schijnen. Wij hopen dat na het doven de verlichting in de kerk als vanouds zal blijven branden, dat zal de emancipatie-commissie zeker met ons eens zijn.

Actie Lentebode

Inmiddels hebben alle inwoners van de kern (leden en niet leden) de 'lentebode' in de bus gekregen. De actie heeft al 10 nieuwe leden opgeleverd, welkom!

dorpskern in 't kort-dorpskern in 't kort-dorpskern in Tuinmarkt en Open Tuindagen

Vereniging 'De Oude Dorpskern' en Tuinclub Noordwijk organiseren de MARKT ONDER DE LINDEN' en OPEN TUIN DAGEN op zaterdag 19 juni 1993 van 10.00 tot 17.00 uur en zondag 20 juni 1993 van 13.00 tot 17.00 uur. Het motto dit jaar is TUIN-KUNST.

Op de markt vindt u een bijzonder aanbod voor in en om de tuin, zoals bekende en minder bekende bollen en planten, decoratieve ornamenten, schelpenkransen, tuinmeubilair, manden, kuipen, vazen en potten, maar ook oude en nieuwe tuinboeken.

Zowel het tuinieren, als het inrichten van huis en tuin beschouwen velen als een kunst. Maar wie van tuinieren houdt blijkt ook vaak van echte kunst te houden en wel van bloemen- en natuuraquarellen of van beelden. Op verschillende locaties in de Voorstraat en dus in de directe omgeving van de markt, exposeren kunstenaars. U vindt aquarellen van Martijn Plettenberg, Annemarie Posthuma-Tappebeck, Susan Seunke, Ineke van de Berg-Roeleveld, Willy de Groot-Duymar van Twist en beelden van Frans van der Veld.

Informatie waar deze exposities worden gehouden, kunt U vinden in het boekje over de open tuinen, of kunt u krijgen in de kraam van Vereniging 'De Oude Dorpskern'.

De vaste kern van de Tuinclub Noordwijk heeft de tuin weer open. Het aanbod in opengestelde tuinen is dit jaar evenwel iets gewijzigd, er is wat weggevallen en ook weer wat bijgekomen.

Een routebeschrijving voor de open tuinenroute kunt u ad fl 5,— verkrijgen in de kraam van Tuinclub Noordwijk.

Op en rond de markt is ook aan eten en drinken gedacht. Tussen 12:00 en 15:00 uur verzorgt Hotel "Royal" een groenlunch en op de markt zelf worden poffertjes gebakken en staat er een kraam in de vorm van een grote sinaasappel die verse vruchtensappen aanbiedt.

Tot ziens op het Lindenplein van Noordwijk-Binnen.

contactpersoon Vereniging
'De Oude Dorpskern'
Mevr. J. Hekkens-Klaassen
tel:01719-10615

contactpersoon
Tuinclub Noordwijk
Mevr. A. van der Lippe-Marijt
tel:01710-13908

Het hekje van de overtuin

Jan Kloos lezing dit jaar in het kader van het beschermd dorpsgezicht.

verslag van Wim Hekkens

Het was voor V. Salman een eer om onder de vlag van Noordwijk's oudste historicus wat te mogen vertellen over het mooiste deel van Noordwijk, de Voorstraat en omgeving.

Op 8 december 1992 werd dit gebied aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Hierdoor en door het daarop volgend bestemmingsplan kan een stuk bouw- en cultuurgeschiedenis behouden blijven en anderzijds de beperkte ruimte op verantwoorde wijze worden gebruikt voor nieuwbouw of verbouw. Het bestemmingsplan is een logisch en noodzakelijk vervolg op de aanwijzing.

Salman citeerde bij zijn lezing uit dit bestemmingsplan en schetste in algemene lijnen een beeld hoe het gebied beschermd gaat worden.

In jan 1988 ging de gemeenteraad akkoord met aanwijzing van een deel van de kern van Nw-binnen tot beschermd dorpsgezicht. Krachtens de monumentenwet is de gemeente verplicht een bestemmingsplan vast te stellen ter bescherming van dat dorpsgezicht. Het huidige bestemmingsplan, dat onvoldoende bescherming biedt dateert van 1970. In sept 1989 werd daarom een krediet beschikbaar gesteld ten behoeve van de voorbereiding van gedeeltelijke herziening. De aanpassingen hebben betrekking op de bouwmogelijkheden die niet in overeenstemming zijn met de doelstelling van de aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht. Bovendien is een stelsel van aanlegvergunningen opgenomen, waardoor werken, geen bouwwerken zijnde, via een vergunningstelsel kunnen worden beheerst. Geheel of gedeeltelijk slopen van bebouwing, amoveren van eigen stoepen en bomen en uitvoeren van graafwerkzaamheden vallen hieronder. Opzet is dus meer gedetailleerd dan het huidige bestemmingsplan.

Een andere aanleiding is de ontwikkeling van de huidige winkelstructuur van Noordwijk-binnen. Door de gemeenteraad is gekozen voor de Kerkstraat als hoofdwinkelgebied. Het plan geeft ruimtelijke en planologische basis om de invulling van het winkelgebied in gewenste banen te leiden. Voor dit winkelgebied geldt een meer globale regeling. Zo ontstaat er ruimte voor de uitgroei van de Kerkstraat tot een volwaardig centrum. Er zijn niet alleen juridische maar ook concrete regelingen nodig. Voor het beschermd dorpsgezicht geldt een actief conserveringsbeleid. Gemeente heeft daarom in samenspraak met de rijksdienst een reconstructieplan voor de Voorstraat opgesteld. Dit plan is verleden jaar uitgevoerd. In de gemeenteraadvergadering van augustus 1986 is voor het gebied een voorbereidingsbesluit genomen, dit heeft beschermende werking en bevestigt de bestemmingsplanbepalingen. De tijdelijke regeling in de vorm van een leefmilieuvordering van medio '88 kan alleen tijdelijk ongewenste ontwikkelingen keren voor maximaal 5 jaar. Daarom is een definitief instrument nodig om ontwikkeling voor de toekomst vast te leggen. Daarvoor dient het bestemmingsplan. Een historisch gebied heeft naar de mening van Salman ook een winkelkern nodig. Tweederde van de inwoners van Noordwijk wonen daar. Niet alleen de Hoofdstraat aan zee kan winkelkern zijn. Dit is in mei 1975 ook al aangegeven door de gemeenteraad. De huidige winkels bieden een te beperkt assortiment en te verspreid liggende winkels, daarom is versterking van het winkelgebied nabij de Kerkstraat nodig. Ligging en samenhang met aanwezige winkels is hierbij belangrijk. In 1990 werd op initiatief van de Noordwijkse Ondernemers Vereniging een detailhandelonderzoek voor heel de gemeente uitgevoerd, o.a. naar de winkelvoorzieningen in Noordwijk-binnen. Er ontbreekt een duidelijk winkelhart. Er is meer samenhang wenselijk die in de Kerkstraat moet komen. Verdere ontwikkeling in andere gebieden worden daarom tegengegaan.

Ruimtelijke aspecten

Op de markante plek nabij de kerk, in ons geval de Voorstraat en het Lindenplein is de verkavelingsopzet, de architectuur van de panden van belang. Opmerkelijk de lindenbegroeiing, de dorpspompen en de karakteristieke muren langs achter-

en zij-erven. Aan de Offemweg hebben muren en groen de overhand, zij geven allure. De bebouwing en beplanting van de Doezastraat en Pickéstraat hebben een veel meer landelijk karakter. Voorstraat en Lindenplein tonen aaneengesloten bebouwing; de Doezastraat en Pickéstraat hebben vrijliggende bebouwing in de diepte van de percelen. Het overige deel van de dorpskern is minder karakteristiek. In de Kerkstraat en Bronkhorststraat is meer samenhang gewenst. In de Zeestraat is de bebouwing van recente datum en meer vrijliggend. Hier is de vraag hoe kwaliteit aan te brengen.

Functionele aspecten.

Voor gebiedsdelen met woonfunctie zoals Florahof, Westeinde, v.Limburgstirumstr-Lindenhofstraat-Doezastraat. Waar veel woningen zijn moeten we waken voor de kwaliteit van het woonmilieu. Rustige woonomgeving scheppen en bedrijfsontwikkeling weren. Winkelvoorzieningen komen grotendeels langs de Kerkstraat. Horecavestigingen passen er tussen. Winkels in de Kerkstraat hebben weinig uitstraling. Vooral de niet dagelijkse artikelen moeten worden versterkt.

Nu liggen nog verspreid winkels langs de v.Limburg-Stirumstraat en de Voorstraat. Langs de Voorstraat is nu een gemengd patroon met winkels, nutsbedrijven, kantoren en woningen. Opzet en ligging geven veelsoortigheid met enige horeca in de vorm van hotels en restaurants. Er is een veelheid van bedrijfjes, bloembollen, constructiewerkplaatsen en aannemers. Soms storend voor omliggend milieu. Het merendeel wordt gedoogd.

Doelstellingen.

Twee ruimtelijke zones kunnen worden onderscheiden. De eerste is beschermd gebied. Doelstelling daar is behoud en versterking van structuur en karakteristiek van het dorpsgezicht. In het overige gebied willen we streven naar een harmonisch beeld van bebouwing en aansluiten op de hoofdkenmerken van de oorspronkelijke dorpsopzet.

We willen streven naar verbetering van de winkelstructuur. Nieuwbouw van winkels en kantoren, herinrichting van het openbaar gebied en vergroten van de parkeer capaciteit. In het gemengd gebied gemengde samenstelling nastreven; wonen, kantoren, horeca, dienstverlenende en maatschappelijke doelen. Winkelfuncties vallen daar niet onder als ze buiten gebied van Kerkstraat liggen. Binnen het woongebied streven naar verwijderen van functies die een bedreiging vormen voor de kwaliteit van het woonmilieu.

Planbeschrijving met de twee genoemde elementen is lastig. Het is het grootste plan ooit in Noordwijk ontwikkeld. Waar cultuurhistorisch waardevoller, is het plan gedetailleerder van opzet. Buiten dat gebied is vaak meer samengevoegd tot één bebouwingsplan. Ornamenten als bomen etc. zijn in het plan aangeduid en krijgen middels aanlegvergunning bescherming. Langs de Offemweg moeten naar oude rechten een achttal woningen worden gerealiseerd. Hiervoor is een bouwvergunning aangevraagd voordat het bestemmingsplan kon worden vastgelegd. Pogingen worden gedaan om alsnog die woningen op een andere plaats te krijgen.

Gebied met winkelvoorzieningen is centrumgebied. Daarnaast is er woongebied en gemengd gebied. Alle panden in het eerste gebied hebben centrumfunctie, winkels, kantoor- en baliefunctie en dienstverlenende bedrijven. Buiten het centrumgebied is nieuwe vestiging van winkels niet toegestaan. Als woningen in de Kerkstraat worden omgezet in winkels dan kan er nog 1500 m² bijkomen. Er is nu 3220 m². In centrumgebied is er woonfunctie op de verdiepingen. Aanwezige niet-woonfuncties in woongebied worden gedoogd. Uitbreiding van bestaande bedrijven is slechts beperkt mogelijk of soms uitgesloten. In het gemengde gebied gaat men uit van de huidige functie-indeling. Bedrijven zijn ondergebracht naar milieucategorie 1,2 en 3. Er moet om te overleven één winkelhart komen anders wordt overleven voor beide centra moeilijk. Uitbreiden met winkels langs de Tramsteeg en meer winkels in de Kerkstraat. De grootste verkeersintensiteit komt langs de Zeeweg, gevolgd door de H.Geestweg en de

Molenstraat. Het winkelgebied moet zich dus meer presenteren naar de zijde van de Zeestraat. Meer parkeercapaciteit langs de Zeestraat en vergroting van de uitstraling van het winkelgebied daar moet integraal worden aangepakt. Gemeente tracht panden aan te kopen en te verwijderen. In Tramsteeg wil men 16 panden verwerven. Dit vergt een grote financiële inspanning. Het gebied moet worden opgevuld met winkels met daarboven wonen en de parkeercapaciteit vergroten. In totaal is 2500 m² beschikbaar te maken en dat is voldoende om het Jemo centrum te verplaatsen en andere winkels die wat toevoegen aan assortiment op te nemen. Het straatbeeld in de Kerkstraat moet beter; meer harmonie, slechts 3 lagen nieuwbouw en in de toegangen meer etalages. Plan is het kerkplantsoen visueel te betrekken bij het parkeerterrein door een open hek en het aanbrengen van boombeplanting op het parkeerterrein.

Stand van zaken.

Het vooroverleg met de provincie, monumentenzorg en economische zaken is afgerond. Zij hebben ingestemd met het ontwerpplan. De volgende stap is inspraakprocedure via de commissie ruimtelijke ordening. Het plan komt ter visie rond de zomervakantie. Dan volgt een hoorzitting en eind van het jaar aanbieding aan de gemeenteraad ter vaststelling.

Daarmee is een wens van De Oude Dorpskern en van Salman in vervulling en een stukje geschiedenis van Noordwijk geschreven.

Na de lezing was er mogelijkheid tot het stellen van vragen. Hiervan werd ruim gebruik gemaakt. In essentie zijn ze terug te voeren tot de volgende knelpunten. Plan is heel uitgebreid en diep ingrijpend en kan juridisch niet in fasen worden uitgevoerd. Het bestuur van De Oude Dorpskern wordt bij deze uitgenodigd om over het plan vóór de inspraakprocedure te spreken met de wethouder. Voorlichting krijgt extra aandacht. Na ter visielegging zijn nog bezwaarschriften mogelijk. Hopelijk zijn de knelpunten tijdens de ter visielegging opgelost. Als groot deel van het plan geen bezwaarschriften oplevert en SG van de provincie keuren dat deel goed, dan is het daarmee in rechte. Bezwaar kan rest van plan dus niet ophouden. Woongebied:

Voorstraat is erg kaal als er geen winkels meer in terugkomen. Er zijn er veel verdwenen, vroeger waren er ca 50 winkels.

Het is ook de vraag of de boerderij in de Doezastraat kan blijven staan. Zij staat er al heel erg lang. Binnenkort is hierover overleg met de eigenaar.

De Voorstraat was altijd een gemengde straat. Men heeft moeite met strikte scheiding tussen wonen en werken. Het verschijnsel van bedrijven in de Voorstr. is niet per definitie negatief. Evenmin geldt dit voor wonen op de begane grond in de Kerkstraat. Scheiding wonen en werken moet niet te rigide worden toegepast. Er wordt hard geformuleerd om ongewenste ontwikkelingen te kunnen tegengaan. Het is verantwoord om een aantal bedrijfjes en winkels te handhaven. Bedrijvigheid die er nu is kan blijven zitten maar sommigen horen niet in het woongebied thuis. Het moet mogelijk blijven ook als een huidige winkel tijdelijk als woning dient om er later weer winkel van te maken, dat kan nu niet.

Winkelgebied.

Vraag is of de Kerkstraat op termijn de gewenste gemengde winkelfunctie kan krijgen. Advies is eerst de Kerkstraat volbouwen voordat aan Tramsteeg wordt begonnen.

Kun je als overheid toelaten dat een winkelcentrum verpaupert waar in dat deel 2/3 van bevolking woont en er grote uitbreiding richting v Berckelweg en Beeklaan komt. Daarom stimuleren we de sanering van de Kerkstraat.

Omdat de capaciteit van straten in het dorp te klein is voor uitbreiding winkelcentrum wordt op grond van het verkeerscirculatieplan de Kerkstraat vanaf de kant van de Zeestraat opengegooid.

Gedacht wordt aan een parkeerterrein achter het kerkhof maar voor deze optie is medewerking van partijen nodig, o.a. de kerk. Gevaar voor de gebrandschilderde ramen maakt de pastoor aarzelend voor een openbaar pad.

De Kerkstraat is voor een klein deel beschermd dorpsgezicht. Dat moet bewaard en attent blijven op handhaven. Nieuwbouw hier niet stimuleren. Waar mogelijk kleine pandjes kopen en waar niet mogelijk nieuwbouw met pijn in het hart toestaan. Ook waken dat nieuwbouw blijft passen in de vrij kleinschalige structuur. Nieuwbouw mag in het vervolg niet hoger dan 3 lagen en geen grootschalige puien toestaan.

Om winkels voor de niet-dagelijkse behoeften aan te trekken moet de gemeente op korte termijn voor de omgeving zorgen; bestrating parkeren etc. Gedacht wordt aan bv een brillezaak om als eerste niet-dagelijkse behoefte-winkel te vestigen. Auto accessoires is ook nieuw. Als die komen is het ook aantrekkelijker voor anderen om te komen.

De voorzitter dankt Salman voor de voortreffelijke presentatie van een moeilijk verhaal en wenst hem succes met de uitvoering in goed overleg met de belanghebbenden.

Victor Salman na de Klooslezing

TANTE KEE 2

F.W.'t Hoof

In de vorige kernpunten heb ik gezegd nog terug te komen op een mededeling die achter op het portretje van tante Kee stond.

Er stonden zeven woorden neergeschreven, die in hun eenvoud zo als ze daar stonden meer ingehouden zullen hebben aan verdriet en leed en ontreddering in het gezin dan die woorden doen blijken: "gestorven aan de cholera in drie uur".

- Een ieder die ver genoeg terug kan kijken in zijn familiegeschiedenis zal ongetwijfeld iets dergelijks tegen kunnen komen. Ook Noordwijk had het zwaar te verduren. Een duik in het gemeentearchief geeft daar veel informatie over. Een cholera-dossier uit de onderaardse gewelven, met ietwat vergeeld en hier en daar afbrokkelend papier geeft je een blik in die moeilijke jaren. Zittend in het studiekamertje in het gemeentehuis samen met andere archiefspeurders, kom je ineens terecht in die rampjaren van ellende in deze gemeente.

- Wat het eerste opvalt is de tragiek van de zieken en hun gezinnen en daarnaast de machteloosheid en onwetendheid van de artsen en de bestuurders. Ook in Noordwijk slaat de Morbus Asiatica ofte wel de Aziatische buikloop hard toe. In 1832 nog niet, er is dan 1 dode te betreuren, maar in de jaren 1848 en 1849 zijn dat er 152 op een inwoner-aantal van 2841.

*Atlas. tab. le. n. d.
6 Julij 1831, n. 71.*

KORTE BESCHRIJVING

VAN DE

SIAMS HEERSCHENDEN

Aziatischen Braakloop

OF

CHOLERA,

EN

DESZELFS GENEZING.

IN 'S GRAVENHAGE,
Bij de ALGEMEENE LANDE DRUKKERIJ,
1831.

— Er wordt een Commissie ter verpleging van Choleralijders benoemd, die onwetend en bijna blind tegen een ongrijpbare vijand op moet vechten. Van hogerhand komen instructies over de ziekte, hoe men ze zou moeten bestrijden en hoe men ze zou moeten voorkomen, maar uit alles blijkt een onzekerheid over het hele mechanisme van de aanvaller. Deze brochures, nu achteraf bezien, zijn amusant om te lezen, maar golden toen als een leidraad met een dodelijke ernst.

- Ook worden er raambiljetten en pamfletten verspreid om tot de meestmogelijke openbaarmaking te komen. Hierin staan vele geboden en verboden te lezen zoals ondermeer over de zindelijkheid in de huisgezinnen, het dikwijls luchten der vertrekken, het dragen van warme en zindelijke kleding, vooral van flanel of wol op de huid, de behoedzaamheid bij het nuttigen van koude dranken en onrijp fruit en de matigheid bij het gebruik van sterke drank, hetgeen de verderfelijkste werking ten opzichte van deze ziekte kan uitoefenen.

- De bakkers zullen meer dan ooit gehouden worden om zuiver en goed doorbakken brood te verkopen. Geen oogluiking zal gedoogd worden. Geen gromputten mogen openliggen en geen scholkoppen of andere onreinheden zullen langs de wegen mogen gelegd worden om schadelijke uitwaseming te voorkomen.

Het pamflet is ondertekend door burgemeester J.J.Schaffer.

— Bij de bestrijding zijn van het begin af aan dwaalwegen bewandeld omdat de symptomen zoveel leken op die van ziekten die men allang kende. Maar de Cholera bleek anders, dodelijker, grilliger, gruwelijker, vooral door de snelheid waarmee de patient aftakelde.

— Wie leest hoe er met de zieken werd omgesprongen, voelt medelijden opkomen en wellicht zelfs verontwaardiging. Vooral patienten die op de rand van de dood zweefden, werden met schrikbarende harde middelen aangepakt. Maar van barbaarse kwakzalverij was geen sprake, integendeel, het ging om weloverwogen en wetenschappelijk verantwoord medisch handelen.

— De artsen verrichtten geen riskante experimenten, maar pasten bekende methoden of varianten daarop toe. Zij deden veel meer dan dat. Velen hebben alles wat zich tijdens de epidemieën aan bijzonders voordeed systematisch genoteerd

en vergeleken met de bevindingen van collega's. Pas na 1850 werd er wetenschappelijke vooruitgang geboekt en het bacteriologisch onderzoek kwam na 1860 goed opgang, vooral door mannen als Louis Pasteur en Robert Koch. Daardoor werd het mogelijk om te geloven dat een ziekte door een bepaalde ziektekiem werd veroorzaakt en niet door zoiets vaags als bijvoorbeeld een verandering in de lucht.

Even terug naar het Noordwijkse dossier.

Bij de commissie ter verpleging moesten de nota's en kleine kattedelletjes met uitgegeven bedragen binnen gestroomd zijn. Alles wat de ziekte aanging kon namelijk gedeclareerd worden. Ook het begraven van de overledenen kon op de kosten van de genoemde commissie geschieden. Afhankelijk van de leeftijd kostte dit F.2.50, f.1.75 of f.1.-, dit blijkt uit de gepresenteerde nota van de doodgraver. Er moest een ziekenbarak gezocht worden (de Duinhut aan de Duinweg) en vrijwilligers werden opgeroepen om zieken te verplegen. Bidstonden werden gehouden. De kermis moest worden uitgesteld tot grote verontwaardiging van de exploitanten, het was hun brood en het leven voor de levenden ging door. Kloos schrijft hier ook over.

— Ook wrange humor komt hier in Noordwijk om de hoek kijken in deze donkere dagen. Tussen de oude papieren komt een brief te voorschijn van een moeder aan de schoolmeester. Zij schrijft:

"Mijn zoontje is een paar dagen niet op school geweest. Dat komt omdat zijn vader ziek was. Hij is nu overleden en nu deze hinderpaal uit de weg is geruimd komt mijn zoontje weer naar school."

— Talloze in beweging in wereld.

"Een leger van ondersteund artillerie van produceren dan 59 meningen, in tweehonderd over de lezen in een geschrift in het "Alwat bijt, prikkelt, wordt Cholera

is waarlijk, wel beschouwd, onbegrijpelijk, dat zich de maag, zoo lang zoveel heeft laten welgevallen, zonder van haar regt gebruik te maken, om zich van het overtollige te ontdoen. Wellicht is er bij geen ziekte een zoo grote hoeveelheid geneesmiddelen met zo weinig nut aangetreft als bij de cholera. Ook andere geneeswijzen werden aangewend zoals omslagen, inwrijvingen, mosterdpappen, spaanschevliegen, meelzakken, kruidenkussens, zeewatercompressen, bloedzuigers, heete assche, borstels, af te branden wijngeest, druipbaden, en warme stenen. De bespiegelingen over de voortschrijding van het kwaad waren ook zeer gevarieerd. Dat kon geschieden via elektrische, galvanische, magnetische, electromagnetische, en siderische verspreiding, met of tegen de wind, met noorderlicht, door aardbevingen of met grote ijsklompen in de rivieren.

- Dit alles speelde zich dus ongeveer honderd en zestig jaar geleden af. Is het deze mensen kwalijk te nemen dat ze wonderlijke dwaalwegen bewandelden? Natuurlijk niet!

Wij doen dat heden ten dage immers ook nog!

pennen komen de medische

artsen, door een ganse apotheken niet minder verschillende meer dan geschriften cholera" zo is te satirisch jaar 1832.

vreet of thans tegen de losgelaten en t

- Het dossier "cholera" ligt nu weer op zijn plaats in het onderaards archiefgewelf en houdt daar een stukje wat droeve Noordwijkse historie vast.

- Tante Kee heb ik inmiddels opgeknapt met een nieuw vernislaagje. Ze zag er wat dof uit en 't lijkt nu of ze heel even glimlacht als ik langs loop.

Gemeente Noordwijk.

Zij — zowel mannen als vrouwen — die genegen zijn eventueele CHOLERA-LIJDERS in deze gemeente in het daartoe aangewezen of aan te wijzen gebouw te verplegen, worden uitgenoodigd, zich **ten spoedigste** aan te melden ter Secretarie der gemeente, waar inlichtingen zijn te verkrijgen.

 Tegen **ruime vergoeding** wordt gevraagd

een Gebouw,

gelegen zooveel mogelijk tusschen Noordwijk-binnen en Noordwijk aan Zee, om te dienen tot

verpleging van eventueele Cholera-lijders.

Men gelieve zich, met opgave van gevraagde vergoeding, *ten spoedigste* aan te melden ter Secretarie der gemeente.

Krantenknipsels September 1892

Literatuur:

Gemeentearchief Noordwijk.

Hart P.D.'t, Utrecht en de Cholera.

1990 Stichtse Historische Reeks, De Walburg Pers.

Vaderlandse Letteroefeningen 1932 deel II.

*Aanvoering van G. van der Meer de Lomna
van Elfr. Guldey, voor het begraven van zijn
Houder en zijn vader.
Noordwijk 4 Aug. 1849
Joh. Fred. P. Bierma*

Een kwitantie uit 1849